

POLSKA JAKIEJ CHCEMY

I. RZĄDY OBYWATELI

Współczesne państwo demokratyczne to przede wszystkim wspólny wysiłek obywateli na rzecz zadań, których nie są w stanie wykonać osobiście, z pomocą rodziny lub we wspólnotach lokalnych. Wysiłek na rzecz przedsięwzięć, które pozwolą skutecznie stawić czoła nowym wyzwaniom wewnętrznym i zewnętrznym. Wysiłek za pośrednictwem instytucji, które umożliwią realizację różnorodnych interesów i projektów nie będących w kolizji z interesami innych obywateli. Wysiłek w ramach systemu prawnego, który zapewnia wszystkim obywatelom bezpieczeństwo i ochronę ich godności.

Wspólnota polityczna tworząca takie państwo musi uwzględniać interesy i cele wszystkich swoich członków i ich grup, musi chcieć je ujawnić, porównać, konfrontować i demokratycznie podejmować decyzje. Musi więc być pluralistyczna, wielotożsamościowa, musi mieścić w sobie różne kodeksy moralne, różne koncepcje dobra, różne opcje światopoglądowe i różne warianty pamięci historycznej.

1. Państwo dobrze urządzone

Dobre rządzenie

Ramą dla naszej działalności jest Konstytucja. Pozostajemy wierni tradycji Ustawy 3. Maja. Obecnej Konstytucji strzeżemy jako gwarancji demokracji i stabilności jej reguł. Nie zgadzamy się na jej pochopne zmienianie, omijanie lub lekceważenie. Domagamy się jej skrupulatnego wypełniania we wszystkich dziedzinach i wobec wszystkich obywateli.

Zwracamy uwagę na kształtowanie właściwego obyczaju konstytucyjnego. W tym kontekście widzimy konieczność budowy autorytetu Prezydenta jako niezależnego od pozostałych organów władzy ponadpartyjnego arbitra i symbolu jedności państwa. Postulujemy także by konstytucyjny obyczaj przywrócił Sejmowi dziś iluzoryczną choć zapisaną w Konstytucji funkcję kontrolną wobec rządu jako władzy wykonawczej.

Dobre rządzenie wymaga zmiany w sposobie sprawowania władzy państwowej. Stronictwo Demokratyczne za swoje strategiczne zadanie przyjmuje reorientację polskiej polityki, skoncentrowanie jej na rzeczywistych potrzebach Polaków. Dobre rządzenie polega na trafnym identyfikowaniu tych potrzeb we wszystkich obszarach ludzkiej aktywności, przewidywaniu ich i pragmatycznym ich spełnianiu.

Przyjazne urzędy

Polska administracja publiczna ma złą opinię. Zarzuca jej się niekompetencję, arogancję i interesowność. Kontakty z urzędami zbyt często są źródłem stresu i upokorzeń dla obywateli. Podstawowymi i jedynymi kryteriami przy zatrudnianiu w urzędach coraz powszechniej stają się koneksje partyjne, rodzinne lub znajomości. Jakość usług publicznych daleko odbiega od usług świadczonych przez sektor prywatny.

Konieczne jest uniemożliwienie światu polityki dostępu do zasobów administracji publicznej (w postaci stanowisk, budżetów, korzystnych decyzji administracyjnych) traktowanych jako „łupy wyborcze”. Stworzenie apolitycznej, profesjonalnej służby państwowej będzie dobrze służyć państwu, jego stabilności, obiektywności i jakości dostarczanych przez państwo usług. Z tą intencją gruntownie znowelizujemy ustawę o służbie cywilnej. Stronictwo Demokratyczne za swoje strategiczne zadanie uznaje przekształcenie urzędów publicznych w urzędy pożyteczne i życzliwe dla obywateli.

Proponowane przez nas zmiany dotyczą:

- szybkiego wprowadzenia e-administracji i informatyzacji polskich urzędów – wszystkie sprawy na styku obywatel-urząd powinny być do załatwienia przez Internet;

- przyjęcia w postępowaniu administracyjnym zasady milczącej zgody – nie wydanie w ciągu 60 dni decyzji będzie interpretowane jako wydanie decyzji pozytywnej dla obywatela;
- przyjęcia w postępowaniu administracyjnym zasady oświadczeń zamiast zaświadczeń – np. zamiast uzyskiwania i przedstawiania przez obywatela zaświadczenia o nie zaleganiu z podatkami, obywatel składałby oświadczenie iż nie zalega z podatkami (i za prawdziwość takiego oświadczenia brałby pełną odpowiedzialność);
- przyjęcia zasady personalnego przypisania złożonej w urzędzie sprawy do konkretnego urzędnika, informowania o tym obywatela i egzekwowania odpowiedzialności urzędnika za terminowość decyzji – łącznie z wprowadzeniem kar pieniężnych dla urzędników winnych beczynności;
- rygorystycznego stosowania naboru do pracy w urzędach administracji rządowej i samorządowej wyłącznie poprzez otwarte konkursy i przy przestrzeganiu surowych zasad, które
 - eliminowałyby dyskryminację jakiegokolwiek grupy ludzi,
 - wykluczałyby protekcję ze względu na koneksje polityczno-partyjne, rodzinne lub z uwagi na znajomość;
- uruchomienia stałego, publicznie dostępnego i prowadzonego na wzór zamówień publicznych monitoringu polityki kadrowej w urzędach, dzięki czemu wiedza o konkursach w sprawie naboru do pracy w urzędach byłaby ogólnie dostępna a sama procedura naboru stałaby się transparentna i poddana publicznej kontroli;
- objęcia ustawą o służbie cywilnej administracji samorządu terytorialnego;
- zniesienia poboru opłat za czynności urzędowe przy wydawaniu dokumentów, zezwoleń, zaświadczeń itp.
- powierzenia niektórych usług świadczonych obecnie przez państwo podmiotom prywatnym (np. usług w zakresie BHP, stanu sanitarnego, obsługi administracyjnej sądów, prowadzenia ksiąg wieczystych i niektórych rejestrów).

Nowe prawo wyborcze

Polska cierpi na deficyt zaangażowania politycznego obywateli. Frekwencja wyborcza w Polsce należy do najniższych w Europie. Przez to demokracja staje się słabsza, a politycy wyobcowani od swoich wyborców.

Działania na rzecz większej reprezentatywności władzy ustawodawczej i zwiększenia frekwencji wyborczej stanowią jeden z priorytetów Stronnictwa Demokratycznego. W tym kontekście oceniając obowiązującą obecnie ordynację wyborczą uważamy za konieczne wprowadzenie do niej istotnych zmian.

W celu zwiększenia frekwencji wyborczej postulujemy:

- umożliwienie głosowania przez Internet;
- wydłużenie głosowania do dwóch dni;

Mając na względzie to, aby prawo wyborcze umożliwiło wybór Sejmu, który najpełniej i najdokładniej reprezentuje możliwie największą liczbę Polaków – co dzisiaj uniemożliwia m. in. pozaformalny, zaporowy bo zdecydowanie ponad 5 procentowy próg wyborczy – uważamy za konieczne:

- zastąpienie dzisiejszych 41 okręgów wyborczych 16 okręgami (w ramach których następowalby podział mandatów) w granicach dzisiejszych województw;
- dokonywanie podziału mandatów w okręgach metodą St. Laguë (zamiast dotychczasowej metody d'Hondta), co pozwoli na wyłonienie Sejmu w sposób zdecydowanie bardziej odpowiadający konstytucyjnemu wymogowi proporcjonalności wyboru.

Partie polityczne

Działalność polskich partii politycznych jest przedmiotem powszechnego zawodu i krytyki. Są one dziś bardziej „przedsiębiorstwami wyborczymi” niż instytucjami dbającymi o jakość debaty publicznej oraz angażowanie obywateli w sprawy państwa. System ich finansowania konserwuje ten stan rzeczy. Polskie partie polityczne mają charakter wodzowski, a ich rzeczywista organizacja wewnętrzna oparta jest na zasadzie „centralizmu demokratycznego”, co skutkuje zanikiem wewnętrznej dyskusji i całkowitym podporządkowaniem struktur lokalnych władzom centralnym. Za główne przyczyny patologii polskiego systemu partyjnego uważamy kontrowersyjną decyzję o hojnym finansowaniu działalności partii ze środków publicznych oraz obecny kształt ustawy o partiach politycznych.

Chcemy to zmienić poprzez:

- zmniejszenie rozpiętości między maksymalną a minimalną subwencją oraz ograniczenie maksymalnej subwencji do 10 mln zł rocznie;
- nakaz wykorzystywania połowy subwencji na cele inne niż wyborcze (np. na prace badawcze, edukacyjne, programowe, itp.);
- zakaz finansowania z subwencji wydatków na billboardy i reklamy w mediach elektronicznych;
- przyznawanie subwencji tylko tym partiom, które wyłaniają swoich kandydatów do wyborów poprzez prawyборы;
- naliczanie corocznej subwencji dla danej partii w relacji do liczby posłów deklarujących przynależność do jej klubu;
- zmianę ustawy o partiach politycznych polegającą na nakazie wprowadzenia do statutów partii politycznych przepisów gwarantujących w pełni demokratyczny charakter wyborów wewnątrzpartyjnych na wszystkich szczeblach jej struktury.

2. Wymiar sprawiedliwości i wolności obywatelskie

Państwo, w którym wymiar sprawiedliwości, prokuratura i aparat przymusu źle działają, jest postrzegane przez obywateli jako nie wypełniające swojej misji, a często jako państwo wrogie. Praca polskich sądów jest krytykowana i źle oceniana przez europejskie trybunały. Prokuraturze zarzuca się polityczną służalczość, stosowanie aresztów wydobywczych, słaby poziom wnoszonych do sądów aktów oskarżenia. Działania polskich służb specjalnych ewidentnie łamią standardy europejskie.

Ten stan rzeczy sprawia, że zagrożone są nasze wolności obywatelskie. Przeprowadzenie kompleksowych reform w tym obszarze Stronictwo Demokratyczne uważa za swoje strategiczne zadanie.

Sprawne sądy

Wymiar sprawiedliwości jest przedmiotem niezadowolenia i krytyki głównie z powodu przewlekłości prowadzonych przezeń spraw, zbyt sformalizowanych procedur oraz niskiej egzekwowalności wyroków. Podstawową przyczyną tych wad jest zła organizacja pracy sądów. Najważniejsza dla jej poprawy jest realizacja następujących postulatów:

- powoływanie sędziów spośród doświadczonych życiowo i zawodowo prawników (np. po co najmniej 10 letnim stażu prokuratorskim, radcowskim, adwokackim, naukowym);
- znaczące skrócenie czasu postępowania sadowego poprzez przyjęcie zasady, iż dana sprawa, na ile to możliwe, prowadzona jest w trybie dzień po dniu, a nie – jak to jest obecnie – na posiedzeniach, których daty odległe są od siebie nawet o kilka miesięcy;
- istotne zwiększenie liczby asystentów sędziowskich;
- poprawa współpracy z zewnętrznymi instytucjami – tak, by wyeliminować sytuację, gdy na ekspertyzę Instytutu Ekspertyz Sądowych sądy czekają dziś od pół roku do nawet dwóch lat.

Zmiany w prokuraturze

Niezadowolenie z działalności prokuratury jest coraz bardziej powszechne. Zbyt często słyszy się o błędach prokuratury, niewłaściwie prowadzonych śledztwach i politycznej dyspozycyjności. Towarzyszy temu rozmyta odpowiedzialność prokuratorów za podjęte czynności, gdyż działają oni nie we własnym imieniu lecz jako reprezentanci hierarchiczno-centralistycznego urzędu prokuratury. Ponadto, w wielu wypadkach prokurator prowadzący sprawę kończy swoją działalność na złożeniu aktu oskarżenia, a późniejszy prawomocny wyrok – nawet uniewinniający – nie ma wpływu na ocenę jego pracy, ponieważ w sądzie, na każdej rozprawie, może występować inny prokurator obsługujący sprawę z wokandy danego dnia.

Takiego stanu nie można dłużej tolerować. Rozdzielenie funkcji Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego było krokiem ważnym i obiecującym, ale nie wystarczającym. Teraz czas na kroki kolejne:

- Prokuratura powinna stać się elementem wymiaru sprawiedliwości, co oznaczałoby usytuowanie Prokuratora Generalnego jako zastępcę Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego i – odpowiednio – prokuratora okręgowego jako zastępcę prezesa sądu okręgowego. Przy takiej konstrukcji ustrojowej Sejm, Senat oraz rząd nie będą miały możliwości nadzoru oraz wpływu na działania prokuratorów w konkretnych sprawach.
- Każdy prokurator prowadzący postępowanie przygotowawcze działałby w swoim imieniu na zlecenie państwa i na swoją odpowiedzialność prokuratorowską. Konsekwencją takiego rozwiązania byłoby prowadzenie sprawy przez tego samego prokuratora, aż do prawomocnego orzeczenia sądowego.
- Prokuratura nie powinna być jednocześnie organem śledczym i oskarżycielskim.
- Prokurator – w ramach postępowania przygotowawczego – podejmowałby wyłącznie czynności o charakterze prawnym i nie miałby bezpośredniego kontaktu z osobą podejrzaną, co pozwoliłoby na wyeliminowanie wymuszanych dzisiaj przez prokuratorów tzw. aresztów wydobywczych.
- Kontrolę postępowania policji w toku śledztwa powinni sprawować sędziowie z wydziałów ds. postępowania przygotowawczego, czyli tzw. sędziowie śledczy przygotowani do czynności kontrolnych dotyczących tego etapu postępowania karnego.
- Należy ograniczyć praktykę aresztu tymczasowego i wprowadzić wysokie odszkodowania za niesłuszne tymczasowe aresztowanie.

Służby specjalne i policja

Ochrona praw obywatelskich wymaga realnej kontroli nad podejmowanymi przez służby specjalne i policję czynnościami głęboko ingerującymi w prywatność obywateli, tajemnicę korespondencji czy rozmów telefonicznych. Tymczasem rozmiary bałaganu i samowoli w obszarze służb specjalnych są ogromne. Powstało niebezpieczne wrażenie, że zagrożeniem dla obywateli są nie tylko przestępcy, ale też służby, które powinny nas przed nimi chronić! Odpowiedzialne za tę sytuację są:

- złe prawo, które przyznaje nadmierne uprawnienia do penetrowania życia prywatnego obywateli i nie określa granic prowokacji, czego przykładem jest choćby ustawowe umocowanie CBS;
- systemowy chaos wynikający z braku precyzyjnego rozdziału kompetencji poszczególnych służb;
- brak skutecznego cywilnego nadzoru nad służbami.

By to poprawić, musimy:

- poddać CBA i ABW pod nadzór ministra właściwego w sprawach wewnętrznych;
- zobowiązać ministra spraw wewnętrznych do przeprowadzenia audytu wszystkich służb i na jego podstawie podtrzymać lub cofnąć uprawnienia dla ABW i CBA do prowadzenia prac operacyjnych oraz zdecydować czy utrzymać CBA jako oddzielną służbę, czy włączyć je do Policji na takich zasadach jak CBS;

- wzmocnić rolę Krajowego Centrum Informacji Kryminalnej poprzez podporządkowanie MSW i przekształcenie w ośrodek koordynujący przedsięwzięcia w zakresie pracy operacyjnej wszystkich służb, co pozwoli wyeliminować niezdrową konkurencję oraz bezprawne wykorzystywanie informacji uzyskanych przez inne służby poza ich wiedzą;
- podporządkować Agencję Wywiadu ministrowi spraw zagranicznych;
- zacieśnić kontrolę sądową nad działaniami operacyjnymi służb m. in. poprzez stworzenie procedury pozwalającej sądom na merytoryczną ocenę składanych wniosków o zgodę na stosowanie kontroli operacyjnej;
- radykalnie ograniczyć służbom specjalnym i policji dostęp do podsłuchów i bilingów;
- zwiększyć odpowiedzialność indywidualną funkcjonariuszy państwowych dopuszczających się bezprawnych działań;
- zcentralizować specjalistyczne formacje policyjne służące zwalczaniu przestępczości zorganizowanej, gospodarczej, korupcyjnej czy terroryzmu kryminalnego;
- zdecentralizować formacje policyjne o charakterze prewencyjnym, porządkowym i służące kontroli ruchu drogowego, które silniej niż teraz powinny współdziałać ze społecznościami lokalnymi, strażami gminnymi oraz z administracją samorządową.

3. Samorząd terytorialny

Samorząd terytorialny jest w Polsce obszarem największych sukcesów oraz największego zaangażowania obywateli w działania na rzecz wspólnego dobra. Ponad dwadzieścia lat działalności zaowocowało dużą i dynamicznie rosnącą grupą kompetentnych działaczy samorządowych oraz profesjonalnych administratorów.

Sukcesy samorządu terytorialnego nie przesłaniają nam widocznych niedostatków. Nasze gminy, powiaty i województwa są zbyt upartyjnione, często poddane władzy miejscowych układów, a ich działania na rzecz wspólnot lokalnych są blokowane ograniczeniami prawnymi. Pozbawione są też możliwości bezpośredniego reprezentowania swoich racji na forum sejmu i senatu. Nowych rozwiązań wymagają też problemy największych miast.

Stronnictwo Demokratyczne opowiada się za:

- koniecznym dokończeniem reformy administracyjnej państwa, poprzez przeniesienie części nieuzasadnionych kompetencji pozostawionych jeszcze w administracji centralnej do samorządu terytorialnego wraz z odpowiednim zabezpieczeniem środków na ich realizację;
- konsekwentnym stosowaniem zasady pomocniczości i wprowadzeniem takich zmian prawnych, by gmina uzyskała realne możliwości podejmowania wszystkich spraw publicznych o znaczeniu lokalnym i mogła tym samym skutecznie reagować na zgłaszane przez mieszkańców postulaty;
- zwiększeniem kompetencji samorządów województw kosztem uprawnień wojewodów;
- wzmocnieniem roli dochodów własnych gmin i bezwzględną, poddaną kontroli sądowej zasadą nie nakładania na samorządy nowych obowiązków bez dodatkowych i adekwatnych do tych zadań środków finansowych;
- kadencyjnością pochodzących z wyborów bezpośrednich funkcji wykonawczych w samorządzie (ograniczenie sprawowania tych funkcji do dwóch następujących po sobie kadencji);
- wprowadzeniem wyborów bezpośrednich starosty – w ten sposób mieszkańcy powiatów ziemskich uzyskają takie same prawa wyboru władzy wykonawczej w powiecie, co mieszkańcy powiatów grodzkich;
- uchwaleniem ustawy metropolitalnej dla największych polskich miast – wprowadzałyby ona nową kategorię powiatów-obszarów metropolitalnych, które realizowałyby, oprócz obowiązków przynależnych powiatom, zadania o charakterze regionalnym w zakresie m.in. planowania przestrzennego, budowy infrastruktury i transportu;

- likwidacją tzw. „janosikowego” i zastąpienie go inną formą pomocy państwa dla gmin o niskich dochodach własnych;
- przywróceniem zniesionej w 2002 roku możliwości łączenia mandatu samorządowego z mandatem parlamentarnym.

4. Społeczeństwo obywatelskie

Budowa w pełni demokratycznego państwa nie jest możliwa bez rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, w którym aktywni i odpowiedzialni obywatele mają prawo i zdolność do samoorganizacji. Społeczeństwo takie wiele ważnych celów publicznych – takich np. jak walka z wykluczeniem społecznym, ochrona zdrowia, edukacja czy ochrona środowiska – osiąga w oparciu o inicjatywy oddolne. Relacja państwa i społeczeństwa obywatelskiego powinna opierać się na zasadzie delegowania władzy, prawa i odpowiedzialności wszędzie tam, gdzie lokalna znajomość problemów i możliwości działania, połączona ze społeczną partycypacją, daje szansę na efektywniejsze i tańsze reagowanie na społeczne potrzeby.

W Polsce działa kilkadziesiąt tysięcy organizacji pozarządowych realizujących swoje cele statutowe oraz w coraz większym stopniu zadania publiczne w ramach współpracy z administracją. Pracownicy i wolontariusze pracujący w tych organizacjach to specjaliści w swoich dziedzinach, doskonale znający problemy i potrzeby w przestrzeni swojego działania. Stronictwo Demokratyczne będzie aktywnie działać na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i tworzenia jak najlepszych warunków działania dla funkcjonujących w jego obszarze organizacji pozarządowych. Będziemy dążyć do:

- zmiany relacji między administracją rządową i samorządową z jednej a organizacjami pozarządowymi z drugiej strony – w taki sposób, by organizacje pozarządowe przestały być postrzegane jako roszczeniowy klient, a zaczęły być traktowane jako cenny partner, który realizując swoje cele statutowe, potrafi, w oparciu o własne wartości i standardy działania, wspomóc lub wyręczyć państwo w wypełnianiu niektórych jego zadań;
- wspierania ekonomii społecznej poprzez rozwój spółdzielni socjalnych, przedsiębiorstw społecznych i organizacji przeznaczających zyski na statutowe cele społeczne;
- uproszczenia na wszystkich poziomach – tj. projektowania, dystrybucji i rozliczania – procedur funkcjonowania systemu adresowanych do organizacji pozarządowych funduszy publicznych bądź funduszy redystrybuowanych przez podmioty publiczne;
- zwiększenia dostępności środków finansowych dla małych lub lokalnych organizacji pozarządowych;
- transparentnego i apolitycznego przyznawania środków finansowych z funduszy publicznych na działalność statutową organizacji pozarządowych oraz realizowane przez nie projekty.

5. Państwo które nie dzieli obywateli

Stronictwo Demokratyczne uznaje prawo swoich członków do samodzielnego decydowania w sprawach, w których narzucenie jednolitego poglądu mogłoby powodować konflikt sumienia. Klauzulą sumienia obejmujemy ewentualne zmiany w obowiązującej ustawie dot. przerywania ciąży, a także problem eutanazji na życzenie chorego oraz kwestię legalizacji tzw. miękkich narkotyków. W tych sprawach Stronictwo Demokratyczne nie będzie nakładać na swoich członków dyscypliny w głosowaniach.

Kobiety i mężczyźni – równość szans i praw

Stronictwo Demokratyczne będzie promować i wspomagać wszelkie działania na rzecz równości płci – w obszarze rynku pracy, zniesienia nierówności płacowych, w dostępie do edukacji i informacji oraz w procesie podejmowania decyzji.

W ciągu ostatnich dekad nastąpiły istotne zmiany w zakresie wyrównywania pozycji kobiet i mężczyzn – czego przykładem jest wprowadzenie nakazu umieszczania na listach wyborczych nie mniej niż po 35% kobiet i mężczyzn, czy zrównanie wieku emerytalnego. Jednak

nadal dominują tradycyjne i dyskryminujące kobiety standardy ról społecznych. Posiadanie dziecka jest nadal większą barierą kariery zawodowej dla kobiet niż dla mężczyzn. Nierówności widoczne są najwyraźniej na poziomie płac, gdyż kobiety pracujące na tych samych stanowiskach co mężczyźni, zarabiają na ogół mniej. Dużym utrudnieniem dla godzenia życia zawodowego z rodzinnym jest brak żłobków i przedszkoli.

Chcemy to zmienić. Uważamy za konieczne:

- uchwalenie ustawy o równym statusie kobiet i mężczyzn jako prawnej podstawy realizacji polityki równościowej na szczeblu ogólnokrajowym i lokalnym;
- wprowadzenie do Kodeksu pracy zasady, iż łamanie przepisu zakazującego dyskryminacji płacowej ze względu na płeć groziłoby podobnymi sankcjami, jak w przypadku łamania innych przepisów Kodeksu pracy; będziemy także zachęcać pracodawców i związki zawodowe do zawarcia umowy społecznej w tej sprawie;
- szerokie wprowadzenie problematyki równości płci do programów edukacyjnych – powinny one prowadzić do ukształtowania u dzieci i młodzieży przeświadczenia o równości szans, praw i obowiązków kobiet i mężczyzn w życiu publicznym, w środowisku pracy oraz w rodzinie;
- zapewnienie przez państwo miejsc w żłobkach dla co najmniej 1/3 dzieci w wieku poniżej 3 roku życia oraz miejsc w przedszkolach dla wszystkich dzieci w wieku przedszkolnym, których rodzice sobie tego życzą;
- uruchomienie programu budowy żłobków i przedszkoli współfinansowanego w równych proporcjach przez budżet państwa i budżety gmin;
- rzeczywiste – a nie tylko formalne – zrównanie praw ojców w sytuacji rozwodu i związanej z nim egzekucji ich praw wobec dzieci;
- zwiększenie skuteczności ściągalności alimentów i zagwarantowanie państwowej, bezpłatnej i skutecznej pomocy prawnej dla osób próbujących wyegzekwować należnych im alimentów.

Rodzina i związki partnerskie

Potrzebą każdego dojrzałego człowieka jest budowa więzi z bliską mu osobą. Najczęściej realizowana jest ona w formie małżeństwa mężczyzny i kobiety. Ale coraz częściej dwoje ludzi żyje razem i prowadzi wspólne gospodarstwo domowe nie będąc małżeństwem. Nieraz – jak w przypadku wielu par heteroseksualnych – jest to kwestia wyboru. Bywa też i tak – jak w przypadku par homoseksualnych – że jest to kwestia prawnej niemożności jakiegokolwiek formalnego usankcjonowania związku, w jakim żyją.

Chcemy to zmienić. Będziemy dążyć do:

- wprowadzenia do polskiego systemu prawnego instytucji związku partnerskiego, zarówno dla par hetero- i homoseksualnych, rejestrowanego w formie umowy cywilno-prawnej w Urzędzie Stanu Cywilnego;
- przyznania partnerom rejestrującym związek partnerski prawa m.in. do informacji o stanie zdrowia i dalszym trybie leczenia partnera, pochowania zmarłego partnera, dziedziczenia, opodatkowania na takich zasadach jak małżeństwa.

Narodziny dziecka – w wyniku świadomej decyzji jego rodziców – są dla rodziny szczęśliwym wydarzeniem. Niestety w Polsce bardzo powszechne jest zjawisko zachodzenia w ciążę przez nastolatki. Powodem jest tutaj brak wiedzy na temat antykoncepcji oraz utrudniony – proceduralnie bądź ekonomicznie – dostęp do środków antykoncepcyjnych.

Polityka prorodzinna państwa nie przewiduje wsparcia dla osób, które cierpią z powodu niepłodności. Wspomagana prokreacja (metodą *in vitro*) jest w Polsce nieuregulowana prawnie, dostępna tylko w placówkach prywatnych i bardzo droga – co pozbawia tej możliwości leczenia pary niezamożne.

Sposób wykonywania obowiązującej ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży z 1993 roku bardzo często łamie prawa kobiet do przerywania ciąży w przypadkach przez prawo dopuszczalnych.

Będziemy działać na rzecz:

- wprowadzenia do szkół wszystkich szczebli dostosowanej do wieku edukacji seksualnej – tak by młodzi ludzie wchodzący w dorosłość posiadali pełną wiedzę na temat własnej seksualności oraz metod zapobiegania nieplanowanej ciąży i zakażeniom przenoszonym drogą płciową;
- łatwej dostępności do nowoczesnych środków antykoncepcyjnych i ich refundacji przez NFZ;
- powszechnej dostępności do bezpłatnych badań prenatalnych dla kobiet ciężarnych powyżej 35 roku życia;
- ścisłego przestrzegania ustawowych warunków dopuszczalności przerywania ciąży – w sytuacji, gdy takie warunki wystąpią, publiczny zakład opieki zdrowotnej nie może kierować się klauzulą sumienia i odmówić wykonania zabiegu;
- przyjęcia ustawy o in vitro, zgodnie z którą ta metoda wspomagania prokreacji będzie stosowana w sposób najbardziej efektywny i refundowana z NFZ;
- prawnego uregulowania tzw. macierzyństwa zastępczego.

Testament życia

Każdy z nas ma prawo do godnej śmierci. Często są przypadki, gdy czyjeś życie – bez świadomości chorego, a przy pełnej wiedzy medycznej o nieuchronnym końcu – podtrzymywane jest przy pomocy środków technicznych i farmakologicznych. Uważamy, że biorąc pod uwagę taką właśnie perspektywę, każdy z nas powinien mieć prawo wcześniejszego zdecydowania o swoim losie.

Opowiadamy się za:

- wprowadzeniem do polskiego systemu prawnego instytucji tzw. testamentu życia, w ramach którego w pełni świadomy człowiek miałby prawo zdecydować, czy w przypadku nieuleczalnej i pozbawiającej go świadomości choroby, należy kontynuować zabiegi podtrzymujące życie, czy też należy od takich zabiegów odstąpić.

Państwo neutralne światopoglądowo

Bronimy konstytucyjnej zasady rozdziału państwa i kościoła. Szanujemy polską tradycję i kulturę ukształtowaną w dużej mierze przez wartości chrześcijańskie, ale zdecydowanie opowiadamy się za neutralnością światopoglądową wszystkich instytucji państwa. Z tych powodów:

- akceptujemy obecność symboli religijnych w przestrzeni publicznej, ale uważamy, że wszelkie instytucje państwowe, a zwłaszcza miejsca sprawowania władzy publicznej, powinny być wolne od symboli religijnych;
- opowiadamy się za wycofaniem religii ze szkół publicznych;
- domagamy się, by – do czasu wycofania religii ze szkół – ocena z religii była odnotowywana na odrębnym świadectwie;
- jesteśmy za likwidacją Funduszu Kościelnego i zastąpienia go możliwością przeznaczania przez każdego obywatela 0,3% odprowadzonego podatku na wybrany przez niego kościół.

II. OSZCZĘDNE PAŃSTWO

1. Budżet państwa i dług publiczny

Chore finanse publiczne i olbrzymie długi, w jakie popadły kraje Unii Europejskiej są dziś źródłem rozlewającego się po Europie kryzysu na bezprecedensową od lat skalę. Również dla Polski największym wyzwaniem jest reforma finansów publicznych oraz konsekwentnie realizowana redukcja deficytu budżetowego i długu publicznego. Kryzys finansów publicznych hamuje bowiem wzrost gospodarczy i prowadzi do gospodarczej zapaści.

Ostatnie lata przyniosły radykalne zwiększenie poziomu długu publicznego. O ile w 2007 roku dług sektora finansów publicznych wynosił 529 mld złotych to w 2012 roku wzrósł do 866 miliardów. Przez 5 ostatnich lat poziom zadłużenia Polski wzrósł o 337 miliardów czyli o 64%. W efekcie przypadające na jednego mieszkańca zadłużenie wzrosło z 13 800 zł w 2007 roku do 23 300 zł w roku 2012.

Za tak gwałtownie rosnącym długiem idą ogromne koszty jego obsługi. W 2012 roku przeciętny podatnik za same odsetki od długu publicznego zapłacił ponad 1100 złotych. To więcej niż przeznaczy łącznie na obronę narodową, policję, straż pożarną, szkolnictwo wyższe i ochronę zdrowia.

Poziom zadłużenia finansów publicznych, liczony rzetelnie a więc zgodnie z metodologią stosowaną w Unii Europejskiej, przekroczył już pułap 55% PKB. Zgodnie z Konstytucją powinno to skutkować radykalnym programem naprawczym. Aby tego uniknąć rząd stosuje na szeroką skalę kreatywną księgowość – m.in. ukrywając część długu w Krajowym Funduszu Drogowym lub poprzez przejęcie większości środków gromadzonych na nasze przyszłe emerytury w Otwartych Funduszach Emerytalnych.

W taki sposób nie rozwiążemy żadnego z ciągle narastających problemów. By uniknąć w przyszłości „greckiego scenariusza” konieczne jest wprowadzenie w życie szerokiego pakietu reform, które pozwolą uzdrowić finanse publiczne i uruchomić wzrost gospodarczy.

Wyzwaniu temu nie odpowiadają działania rządu, gdyż koncentrują się przede wszystkim na podwyżkach podatków, pomijając niezbędne zmiany w strukturze wydatków publicznych. A to właśnie rozdęte ponad miarę wydatki publiczne są przyczyną problemów, jakie dotyczą Polski i inne kraje europejskie. Wysokie wydatki publiczne szkodzą gospodarce także na wiele innych sposobów. Odpowiadają za niski odsetek pracujących, obniżają skłonność do oszczędzania, a w efekcie zmniejszają inwestycje. Zbyt dużo publicznych pieniędzy marnuje się z powodu wadliwych przepisów regulujących zamówienia publiczne. Wreszcie wydatki socjalne, których jest w Polsce ponad 170 różnych rodzajów, marnotrawią energię armii urzędników, którzy zatrudniani są specjalnie po to, żeby świadczenia socjalne przyznawać i wypłacać.

Stronnictwo Demokratyczne proponuje, aby pakiet reform obejmował m.in.:

- dokończenie reformy emerytalnej na zasadach opisanych w niniejszym programie (pkt. „System emerytalny”) co wiąże się m. in. z włączeniem do powszechnego systemu wszystkich dotychczas uprzywilejowanych grup;
- objęcie dochodów rolników podatkiem PIT i składkami ubezpieczeniowymi na ZUS;
- uszczelnienie procedur przyznawania zasiłków chorobowych, które są obecnie powszechnie nadużywane oraz objęcie powszechnym systemem zasiłkowym żołnierzy i funkcjonariuszy;
- likwidację niektórych agend rządowych oraz ograniczenie zatrudnienia w administracji państwowej i samorządowej o 20%;
- wprowadzenie w ustawie prawo zamówień publicznych przepisów umożliwiających odrzucenie oferty o rażąco niskiej bądź dumpingowej cenie i zachęcających zamawiających, by częściej niż dotychczas stosowali inne niż cena kryteria oceny oferty;
- utworzenie centrum usług wspólnych w administracji centralnej oraz racjonalizację zakupów towarów i usług w administracji centralnej;
- racjonalizację wydatków socjalnych poprzez wprowadzenie kryterium dochodowego przy ich wypłacaniu (np. zamiast powszechnego becikowego czy zasiłku pogrzebowego wypłacanie tych form pomocy jedynie osobom o dochodach poniżej wyznaczonej granicy);
- uzależnienie dalszego wzrostu wynagrodzeń nauczycieli od podniesienia ich pensum;
- przyspieszenie prywatyzacji, co przyniesie dochody do budżetu państwa i znacznie lepszy zarządzanie i efektywność sprywatyzowanych spółek.

Celem tych reform jest doprowadzenie do zrównoważenia budżetu w przeciągu jednej kadencji rządu i parlamentu, co w kolejnych latach przyniesie systematyczny spadek poziomu długu publicznego Polski. Jest to niezbędne, jeśli chcemy, by Polska utrzymała zaufanie rynków fi-

nansowych, jako kraj stabilny i bezpieczny do inwestowania i by mogła nadrobić cywilizacyjne zapóźnienia względem najbogatszych krajów. Jest to także kwestia odpowiedzialności wobec przyszłych pokoleń, na których spoczywać będzie główny ciężar spłacania długów tak chętnie i nieodpowiedzialnie zaciąganych dziś przez polityków.

2. Podatki i inne dochody budżetu

Wysokie podatki są szkodliwe dla gospodarki. Zniechęcają do podejmowania aktywności zawodowej i gospodarczej oraz obniżają konkurencyjność gospodarki, co bezpośrednio wpływa na spowolnienie tempa wzrostu gospodarczego. Podatki w Polsce na tle pozostałych krajów naszego regionu są wysokie. Tę niekorzystną dla naszej gospodarki sytuację pogłębiły decyzje z ostatnich lat o podniesieniu podatków.

Stronictwo Demokratyczne opowiada się za cofnięciem tych szkodliwych decyzji. W szczególności jesteśmy za:

- obniżeniem stawek VAT do poziomu sprzed niedawnej podwyżki;
- obniżeniem składki rentowej o 2 punkty procentowe;
- waloryzacją progów podatkowych – brak ich waloryzowania, co ma miejsce od dawna, oznaczają de facto coroczną podwyżkę podatku dochodowego od osób fizycznych.

Stronictwo Demokratyczne uważa, że – po przezwyciężeniu kryzysu gospodarczego – optymalnym rozwiązaniem docelowym jest

- podatek liniowy obejmujący jednolite stawki podatków PIT, CIT i VAT.

Polski system podatkowy jest bardzo skomplikowany i pozbawiony logiki, niejasny i nie dający poczucia pewności i bezpieczeństwa dla prowadzenia działalności gospodarczej. Jest to zmoza przede wszystkim dla przedsiębiorców, którzy tracą mnóstwo czasu i pieniędzy na rozliczeniach z fiskusem. W połączeniu z wysokimi na tle innych państw regionu kosztami pracy zniechęca to inwestorów do inwestowania w Polsce i sprzyja rozrostowi szarej strefy. Dlatego opowiadamy się za radykalnym uproszczeniem przepisów podatkowych i wprowadzeniem prawnego zakazu zmian ustaw podatkowych w trakcie roku podatkowego. Wprowadzenie wszelkich zmian w systemie podatkowym musi być ponadto poprzedzone minimum 3-miesięcznym okresem przejściowym.

3. System emerytalny

Wysokość świadczeń emerytalnych otrzymywanych dziś przez większość Polaków jest niesatysfakcjonująca. System generuje przy tym stały strukturalny deficyt finansów publicznych. Budowa docelowego systemu emerytalnego powinna polegać na stopniowym odchodzeniu od dominującego dzisiaj systemu opartego na solidarności pokoleniowej, w ramach której obecnie pracujący składają się na świadczenia dzisiejszych emerytów (I filar) na rzecz systemu kapitałowego (II i III filar). W tym kontekście bardzo negatywnie oceniamy wprowadzoną przez rząd obniżkę składki emerytalnej przekazywanej do OFE (II filar) z 7,3 do 2,3% przy jednoczesnym zwiększeniu w ten sposób części składki pobieranej przez ZUS (I filar). Docelowy system emerytalny powinien tworzyć jak najszersze możliwości i zachęty do dodatkowego dobrowolnego ubezpieczania się na poczet przyszłej emerytury. Aby pracującym lub wchodzącym dopiero na rynek pracy pokoleniom dać realną nadzieję na uzyskanie w przyszłości wystarczających na godne życie emerytur, konieczne są następujące zmiany:

- rozbudowa kapitałowych ubezpieczeń w ramach II i III filaru;
- przywrócenie poprzednich proporcji między składką emerytalną przekazywaną do ZUS a składką przekazywaną do OFE;
- stworzenie rzeczywistej konkurencji między funduszami emerytalnymi;
- danie większej swobody funduszom emerytalnym w inwestowaniu zebranych składek;
- przyznanie odpisu podatkowego od kwot przekazywanych przez pracujących w poczet dowolnego dodatkowego ubezpieczenia (III filar);

- likwidacja obecnych dzisiaj przywilejów emerytalnych i objęcie jednolitym systemem emerytalnym wszystkich grup zawodowych – w tym rolników, co wiąże się z likwidacją KRUS;
- wprowadzenie rozwiązań prawnych dotyczących m. in. zabezpieczeń rentowych dla osób, które nie będą w stanie pracować do momentu osiągnięcia wieku emerytalnego, a także ułatwiających zmianę kwalifikacji i znalezienie zatrudnienia przez ludzi po 60 roku życia.

III. POLSKA GOSPODARNA

1. Przedsiębiorczość

Stronictwo Demokratyczne za swoje strategiczne zadanie uważa budowę klimatu życzliwości wokół przedsiębiorczości i istotną poprawę warunków dla jej rozwoju. Chcemy – tak jak przez 75 lat naszej historii – być niezawodnym rzecznikiem przedsiębiorczości. Zabiegać będziemy o poszerzenie zakresu wolności gospodarczej. W polityce gospodarczej państwa będziemy zwalczać wszelkie przejawy etatyzmu i protekcjonizmu. Zadbamy o:

- przyśpieszenie i usprawnienie procedury zakładania nowych firm;
- zmniejszenie liczby koncesji, zezwoleń i innych form ograniczania działalności gospodarczej;
- wprowadzenie zachęt do tworzenia klastrów przedsiębiorstw.

W sposób szczególny chcemy dbać o warunki funkcjonowania małej i średniej przedsiębiorczości (MSP). Należące do niej firmy – produkcyjne, usługowe i handlowe – to łącznie ponad 90% wszystkich przedsiębiorstw. W sumie dają one ponad 2/3 miejsc pracy i tworzą blisko 70% naszego PKB.

Wspierać będziemy rozwój przedsiębiorczości na terenach wiejskich widząc w tym ważny czynnik pozytywnych przemian w strukturze społecznej i zawodowej polskiej wsi.

Opowiadamy się za wzmocnieniem samorządu gospodarczego jako reprezentacji przedsiębiorców i silnego partnera administracji rządowej i samorządu terytorialnego. Uważamy, że organizacje samorządu gospodarczego powinny także pełnić rolę ośrodków informacyjnych, szkoleniowych oraz promocyjnych na rzecz MSP.

Małej i średniej przedsiębiorczości należy zapewnić lepsze warunki finansowania jej działalności. Stronictwo Demokratyczne opowiada się za:

- wypracowaniem nowych zasad ukierunkowania środków unijnych w perspektywie finansowej 2014-2020 na rzecz MSP – należy ułatwić dostęp zwłaszcza drobnym przedsiębiorcom do środków unijnych poprzez zastrzeżenie części środków dla tej kategorii przedsiębiorstw.

Stronictwo Demokratyczne będzie działać na rzecz zmiany przepisów – regulujących m. in. zamówienia publiczne, bezpieczeństwo i higienę pracy, ochronę środowiska, prawo pracy, ubezpieczenia społeczne, obciążenia podatkowe, prawo bankowe i przepływy finansowe, zatrudnianie i przeciwdziałanie bezrobociu – tak, by możliwa była obniżka kosztów pracy oraz by dostosować je do możliwości firm z sektora MSP. Będziemy dążyć do:

- obniżenia opłacanej przez przedsiębiorców składki rentowej;
- powiązania obowiązku odprowadzenia podatku VAT z otrzymaniem zapłaty a nie – jak to jest dotychczas – z wystawieniem faktury;
- poszerzenia możliwości korzystania z uproszczonych form podatkowych poprzez podwyższenie limitów przychodów uprawniających do podatkowej księgi przychodów i rozchodów (z 1.200 tys. do 1.500 tys. euro) oraz do ryczałtu ewidencjonowanego (ze 150 tys. do 250 tys. euro);
- ograniczenia do 7 dni – zamiast obecnych 33 dni – okresu wypłacania przez przedsiębiorców poborów dla pracownika, którego niezdolność do pracy potwierdzona jest zwol-

nieniem lekarskim i przeniesienia obowiązku jego wypłaty po 7 dniu niezdolności do pracy na ZUS;

- wprowadzenia do przepisów podatkowych i karno-skarbowych jednoznacznego ograniczenia prowadzenia kontroli przez służby skarbowe do maksymalnie 5 lat wstecz oraz skrócenia okresu obowiązkowego przechowywania dokumentacji finansowej do maksymalnie 5 lat wstecz – bez żadnej możliwości (dzięki wprowadzeniu ustawowego zakazu) przedłużenia tych terminów;
- urealnienia poziomu i rozszerzenia katalogu wydatków, które powinny być zaliczane do kosztów uzyskania przychodu;
- kierowania większej puli środków z funduszu pracy na potrzeby rynku pracy, w tym dla istniejących przedsiębiorstw tworzących nowe miejsca pracy;
- oparcia działalności urzędów pracy na rzecz przeciwdziałania bezrobociu na rzeczywistej (a nie jedynie deklaratywnej) – współpracy z przedsiębiorcami;
- odnowy szkolnictwa zawodowego – m.in. poprzez przywrócenie praktyki nauczania za wodu bezpośrednio u przedsiębiorców i rzemieślników;
- ustanowienia – wzorem rzecznika konsumenta – rzecznika przedsiębiorczości.

2. Prywatyzacja

Mimo prowadzonej od ponad 20 lat prywatyzacji państwowego majątku, Skarb Państwa jest wciąż właścicielem lub współwłaścicielem ponad 800 spółek. Powodem tak długo i opornie przebiegającego procesu prywatyzacji jest niechęć polityków do pozbywania się wpływu na funkcjonowanie przedsiębiorstw państwowych. Niechlubnym zwyczajem stało się zatrudnienie w ich władzach oraz na stanowiskach niższych szczebli działaczy i protegowanych partii aktualnie rządzących.

Stronnictwo Demokratyczne uważa, że posiadanie przez państwo spółek lub choćby udziałów w nich nie ma żadnego uzasadnienia. Nie przemawiają za tym ani ważne racje ekonomiczne czy społeczne, a pojawiające się argumenty o „strategicznym” znaczeniu wielu z nich traktujemy jako puste hasło mające uniemożliwić odebranie kontroli nad nimi aktualnie rządzącym politykom. Kierowane przez partyjnych nominatów spółki radzą sobie w warunkach rynkowych zazwyczaj znacznie gorzej niż ich konkurencja, w której podstawowym kryterium doboru kadry zarządzającej jest profesjonalizm i fachowość.

Dlatego opowiadamy się za:

- prywatyzacją spółek i przedsiębiorstw należących do Skarbu Państwa oraz za sprzedażą udziałów, jakie państwo posiada w wielu innych podmiotach;
- przeprowadzeniem tego procesu w ciągu jednej kadencji parlamentarno-rządowej i – w efekcie – likwidacją Ministerstwa Skarbu Państwa;
- wprowadzeniem – do czasu zakończenia procesu prywatyzacji – takich mechanizmów obsadzania władz państwowych spółek, które wyeliminują powszechny dziś nepotyzm i zatrudnianie partyjnych kolegów.

3. Środowisko i infrastruktura

Mimo pozyskania wielkich środków z funduszy Unii Europejskiej oraz wprowadzenia ustawodawstwa przyspieszającego inwestycje, stan infrastruktury transportowej w Polsce (drogowej i kolejowej) jest nienowoczesny i niebezpieczny. Przed Polską stoją wielkie wyzwania:

- liberalizacja rynku przewozów kolejowych i rozwój transportu kolejowego jako czystsze- go dla środowiska, mniej energochłonnego i generującego mniejsze koszty społeczne w porównaniu z transportem drogowym – poprzez modernizację istniejących linii kolejowych do standardów obowiązujących w europejskich korytarzach transportowych oraz uruchomienie budowy kolei dużych prędkości;

- pełna realizacja europejskiego programu zrównoważonego rozwoju gałęzi transportowych i rozwój różnych form transportu intermodalnego (np. szynowo-drogowego przy wykorzystaniu do przewożenia ładunków kontenerów lub nadwozi wymiennych) – co zmniejszy natężenie drogowego ruchu tranzytowego przez terytorium Polski;
- przyśpieszenie programu budowy autostrad, dróg ekspresowych oraz kompleksowych remontów dróg istniejących – gdyż tylko w ten sposób można przybliżyć do siebie różne regiony kraju oraz radykalnie poprawić stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym.
- poprawienie warunków poruszania się na obszarach miejskich poprzez podniesienie rangi komunikacji zbiorowej.

Realizacja tych wyzwań wymaga:

- upowszechnienia partnerstwa publiczno-prywatnego przy inwestycjach infrastrukturalnych.

W nadchodzących dwóch dekadach Polsce grozi poważny deficyt energii. Stronictwo Demokratyczne, mając na względzie zapewnienie Polsce bezpieczeństwa energetycznego, opowiada się za:

- utworzeniem na obszarze Unii Europejskiej jednolitego rynku energii i budową połączeń transgranicznych oraz włączeniem Polski w europejską sieć gazociągów;
- unowocześnieniem infrastruktury energetycznych sieci przesyłowych;
- zwiększeniem krajowego wydobycie gazu oraz demonopolizacją i liberalizacją polskiego rynku gazu;
- eksploatacją – w przypadku potwierdzenia wielkości złóż i opłacalności wydobycia – gazu łupkowego, przy jednoczesnym opodatkowaniem jego wydobycia na poziomie obowiązującym w innych krajach Unii Europejskiej;
- rozwojem energetyki słonecznej, wiatrowej, geotermalnej, wodnej oraz „czystych” technologii węglowych, a także za wspieraniem energetyki rozproszonej bazującej na wykorzystaniu zasobów energetycznych gospodarstw domowych, ferm hodowlanych i gospodarstw rolnych;
- budową elektrowni jądrowej – o ile analizy potwierdzą opłacalność uruchomienia w Polsce energetyki jądrowej w porównaniu z innymi źródłami energii.

Pilnym zadaniem państwa jest także:

- zadbanie o inwestycje w skoordynowane zabezpieczenia przeciwpowodziowe – gdyż profilaktyka w tym obszarze jest zawsze tańsza od odbudowy po zniszczeniach jakie przynosi powódź;
- stworzenie warunków do uruchomienia projektów inwestycyjnych umożliwiających wykorzystanie rzek dla potrzeb transportu, turystyki i energetyki.

Dbłość o stan naszego środowiska naturalnego wymaga od nas uporania się z problemem zanieczyszczenia środowiska coraz większą ilością śmieci i ścieków oraz marnotrawstwa energii. Stronictwo Demokratyczne opowiada się za inicjowaniem i wspieraniem przez państwo:

- szeroko pojętej edukacji ekologicznej;
- zwiększenia w perspektywie 10 lat ilości segregowanych i poddawanych recyklingowi śmieci do poziomu 75%;
- efektywności energetycznej i termomodernizacji budynków;
- budowy, rozwoju i modernizacji systemów kanalizacyjnych, przepompowni i zbiorników ścieków oraz różnych typów oczyszczalni ścieków, a także systemów ich zbierania i oczyszczania – tak, aby do roku 2020 całkowicie zlikwidować odprowadzanie zanieczyszczeń do wód i gruntów.

Ochrona środowiska naturalnego w sposób nierozzerwalny wiąże się z dbałością o żyjące z nami zwierzęta domowe, hodowlane i dzikie. Stronnictwo Demokratyczne będzie działać na rzecz

- rozwoju ustawodawstwa i przestrzegania przepisów prawnych służących ochronie zwierząt i ich praw.

4. Innowacyjność i nauka

Aby polskie państwo, przedsiębiorstwa oraz obywatele mogli sprostać wyzwaniom cywilizacyjnym, musimy jednoznacznie postawić na naukę oraz badania i rozwój. Nakłady na sektor B+R wynoszą w Polsce sporo poniżej 1% produktu krajowego brutto (wobec ok. 3% w najbardziej rozwiniętych naukowo i technologicznie państwach Unii Europejskiej). Polskie firmy są generalnie nieinnowacyjne bądź korzystają z myśli technologicznej wytworzonej za granicą. Polskie uczelnie nie liczą się w międzynarodowych rankingach, a liczba patentów na głowę mieszkańca należy do najniższych w Europie.

Konieczne jest zbudowanie w Polsce rynku dla innowacyjnych towarów i usług. Państwo musi uruchomić „koło zamachowe” w tym względzie. Stronnictwo Demokratyczne uważa za konieczne:

- zdefiniowanie „polityki innowacyjnej” państwa;
- systematyczne i szybkie zwiększanie nakładów na badania i rozwój – zarówno z budżetu jak i z biznesu – do osiągnięcia poziomu 3% PKB (wydatki publiczne na ten cel powinny mieć pierwszeństwo przed jakimikolwiek innymi wydatkami a firmy inwestujące w nowe technologie muszą odczuwać realną z tego korzyść – także dzięki mechanizmom wprowadzonym przez państwo);
- stworzenie ram prawnych i prowadzenie realnej polityki, które zapewnią istotne wsparcie państwa dla innowacyjnych firm typu start-up i spin-off (poprzez gwarancje i fundusze pożyczkowe z łatwym dostępem do kapitału, doradztwo, dostęp do laboratoriów i aparatury badawczej, pomoc przy uzyskiwaniu patentów) oraz dla stosowanych i podstawowych badań naukowych w innowacyjnych obszarach;
- wprowadzenie możliwości przekazywania 1% zapłaconego podatku CIT na rzecz uczelni i placówek naukowych;
- doprowadzenie do lokowania na polskich uczelniach i ośrodkach naukowych procesów badawczych w zakresie nowoczesnych technologii przy wykorzystaniu ich finansowania ze środków UE;
- wspieranie wydziałów i kierunków na wyższych uczelniach, przygotowujących kadry dla najbardziej w przyszłości zaawansowanych technologicznie gałęzi przemysłu;
- budowę kapitału społecznego w trakcie całego procesu edukacyjnego, a zwłaszcza na jego etapie podstawowym i średnim.

5. Nowoczesna wieś

Mimo iż polska wieś zmienia się, a nasze członkostwo w Unii Europejskiej zasililo tereny wiejskie poważnymi środkami finansowymi, nadal utrzymują się różnice między mieszkańcami miast i wsi pod względem jakości życia czy życiowych szans. Średnie dochody mieszkańców wsi są niższe, dzieci z terenów wiejskich mają trudniejszy dostęp do dobrej edukacji, szerzej niż w miastach występuje na polskiej wsi zjawisko e-wykluczenia.

Jednym z powodów takiej sytuacji jest obecna struktura agrarna polskiej wsi z dominującą liczbą małych, nieprzekraczających 5 ha gospodarstw. Konieczne są tu zmiany. Stronnictwo Demokratyczne opowiada się za:

- wspieraniem działań na rzecz zwiększania areалу rodzinnych gospodarstw rolnych (obejmujących ułatwienia przy wymianie ziemi oraz ułatwienia w dostępie do kredytów na zakup ziemi);

- sprzedażą ziemi będącej dotąd we władaniu Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa rolnikom – przy bezwarunkowym zapewnieniu prawa pierwokupu przez dzierżawców w czasie trwania umowy dzierżawy, wprowadzeniu ustawowych gwarancji trwałości dzierżawy oraz przy ustaleniu preferencyjnych cenowo zasad w przypadku sprzedaży dotychczasowym użytkownikom;
- likwidacją Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa, której kompetencje – do czasu sprzedaży całości ziemi – przejęłyby starostwa;
- wspieraniem i propagowaniem programu zalesiania terenów rolniczych o słabych glebach

Kluczowe znaczenie dla unowocześniania polskiej wsi mają środki unijne. Polska na forum Unii Europejskiej powinna walczyć o:

- utrzymanie dotychczasowego poziomu budżetu wspólnej polityki rolnej (WPR)
- wyrównanie poziomu dopłat bezpośrednich w nowych i starych krajach członkowskich

Stronictwo Demokratyczne będzie wspierać działania zmierzające do zwiększenia konkurencyjności i unowocześnienia polskiego rolnictwa.

- Jedną z szans dla polskiego rolnictwa jest produkcja żywności ekologicznej – jej rozwój powinien być wspomagany specjalnym programem rządowym.
- Wyrównanie szans polskich rolników w międzynarodowej konkurencji wymaga zgody na produkcję żywności modyfikowanej genetycznie – przy jednoczesnym nakazie wyraźnego oznakowania takiej produkcji.
- Wsparcia państwa wymaga rozwój przedsiębiorczości na terenach wiejskich, a także spółdzielczości i różnego rodzaju grup producenckich w obszarze produkcji lub przetwórstwa rolno-spożywczego – co zmniejszy może liczbę pośredników na tych rynkach i zwiększyć dochody rolników.
- Należy upowszechnić posiadanie komputerów osobistych przez rolników oraz rozwinąć sieć szkoleń zapobiegających e-wykluczeniu na wsi

Nowoczesnej wsi nie da się zbudować bez odejścia od dzisiejszych anachronicznych zasad opodatkowania i ubezpieczenia emerytalnego rolników. Zdaniem Stronnictwa Demokratycznego należy:

- objąć wszystkich rolników podatkiem od dochodów osobistych;
- zlikwidować KRUS i objąć rolników powszechnym systemem emerytalnym.

IV. PAŃSTWO DBAJĄCE O SWOICH OBYWATELI

1. Edukacja

Szkoła na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i licealnym powinna służyć kształtowaniu postaw obywatelskich, wyrównywaniu szans edukacyjnych i niwelować różnice społeczne, ekonomiczne i środowiskowe.

Z tych powodów Stronictwo Demokratyczne wspiera

- jak najszybsze wprowadzenie obowiązku szkolnego dla 6-latków;
- wszelkie działania służące wyrównywaniu poziomu szkół wiejskich i małomiasteczkowych z poziomem szkół wielkomiejskich.

Zdaniem Stronnictwa Demokratycznego polska szkoła powinna być neutralna światopoglądowo, uczyć tolerancji i nowoczesnego patriotyzmu, kształtować kapitał społeczny oraz świadomość obywatelską i europejską młodych Polaków.

W programach nauczania należy położyć nacisk na kształtowanie kreatywności i umiejętności zdobywania informacji.

Stronnictwo Demokratyczne opowiada się za

- zwiększeniem liczby godzin nauczania przedmiotów ścisłych, w tym informatyki;
- wycofaniem nauczania religii ze szkół publicznych, a do czasu wycofania – za nie uwzględnianiem oceny z religii przy wyliczaniu średniej ocen ucznia;
- prowadzeniem przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje edukacji seksualnej dopasowanej do wieku uczniów w szkołach publicznych wszystkich szczebli;
- wprowadzeniem w liceach nauczania elementów prawa w tym prawa konstytucyjnego, a także podstaw filozofii
- przywróceniem szkolnictwa zawodowego o profilu odpowiadającym potrzebom rynku pracy – oznacza to konieczność ścisłej współpracy takich szkół z jednostkami gospodarczymi.

Szkoła musi zapewnić pełne bezpieczeństwo swoim uczniom. Konieczna jest zatem

- bezwzględna walka z przemocą w szkole oraz ochrona dzieci przed możliwymi patologiami

W zakresie organizacji oświaty Stronnictwo Demokratyczne postuluje następujące zmiany:

- zniesienie Karty Nauczyciela – w ten sposób możliwe będzie podniesienie najniższego w Europie pensum nauczycielskiego, zracjonalizowanie wydatków w oświacie oraz zróżnicowanie wynagrodzeń nauczycieli w zależności od efektów ich pracy, a tym samym znaczące podniesienie wynagrodzeń dla nauczycieli najlepszych;
- zniwelowanie dzisiejszego upartyjnienia i uzależnienia od lokalnych układów decyzji o powołaniu na stanowisko dyrektora szkoły – m.in. poprzez większą jawność konkursów i zapewnienie realnego wglądu w przebieg procedur konkursowych ze strony rodziców, kuratorium, nauczycieli z danej szkoły oraz przedstawicieli samorządu.

Szkolnictwo wyższe musi sprostać zadaniu, jakim jest wykształcenie młodych Polaków na takim poziomie, aby mogli oni z jak najlepszymi szansami konkurować na rynku pracy w Europie.

Stronnictwo Demokratyczne uważa, że należy odejść od fikcji, jaką jest bezpłatność studiów wyższych. Większość studentów płaci za swoje studia – bądź studiując na uczelniach publicznych w trybie studiów zaocznych lub wieczorowych, bądź studiując na uczelniach prywatnych. Trudno uzasadnić też sytuację, że ci, którzy za studia nie płacą, gdyż zostali przyjęci na kierunki dzienne na renomowanych uczelniach publicznych, są na ogół zamożniejsi od tych, którzy swoje studia muszą opłacać.

Opowiadamy się za

- wprowadzeniem dla wszystkich studentów czesnego pokrywającego część związanych z procesem edukacji kosztów ponoszonych przez uczelnie.

Towarzyszyć temu musi:

- rozbudowany system stypendiów socjalnych dla studentów z biedniejszych rodzin;
- rozbudowany system kredytowania studiów;
- system stypendiów naukowych dla studentów uzyskujących najlepsze wyniki w nauce;
- wprowadzenie jasnych zasad pomocy państwa dla szkół wyższych – tak aby mogły z nich korzystać także uczelnie prywatne

Studia wyższe powinny być najważniejszą inwestycją młodego człowieka w swoją przyszłość. System finansowego wsparcia ze strony państwa dla poszczególnych kierunków studiów musi uwzględniać informację zwrotną ze strony rynku pracy na temat dostosowania programów nauczania uczelni do potrzeb tego rynku. Działanie to musi bazować na wykorzystaniu statystyk zatrudnienia absolwentów uczelni. By tak było, konieczne jest, by państwo

- prowadziło stałą analizę faktycznych potrzeb rynku pracy i informowało o tym młodzież podejmującą studia;

- dbały o dostosowanie programów nauczania w szkołach średnich do wymagań szkolnictwa wyższego;
- zachęcało szkoły wyższe do dostosowywania profili kształcenia do istniejących na rynku pracy potrzeb i stwarzania możliwości ściślejszego powiązania kształcenia teoretycznego z praktyką i potrzebami pracodawców.

2. Kultura

Zdaniem Stronnictwa Demokratycznego obowiązkiem państwa jest tworzenie ram prawnych i finansowych dla rozwoju kultury prawdziwie wolnej, nieskrępowanej żadnymi barierami światopoglądowymi, politycznymi czy cenzuralnymi.

W tak zdefiniowanej roli państwa władze publiczne muszą stać na straży wolności wypowiedzi artystycznej i objąć mecenatem państwowym niektóre sfery kultury i narodowego dziedzictwa przy jednoczesnym powstrzymaniu się przed zawłaszczaniem lub polityzacją jakichkolwiek instytucji, które służą przekazywaniu treści kultury.

Stronnictwo Demokratyczne dążyć będzie do:

- finansowania kultury z budżetu państwa (bez środków europejskich i samorządowych) na poziomie co najmniej 1% wszystkich wydatków budżetowych.

Uzyskane w ten sposób dodatkowe środki na finansowanie kultury powinny naszym zdaniem być w pierwszej kolejności skierowane na:

- zwiększenie nakładów na ratowanie zabytków;
- zwiększenie nakładów na cyfryzację i udostępnianie archiwów i zbiorów bibliotecznych;
- rozbudowę systemu państwowych grantów i stypendiów dla twórców.

Stronnictwo Demokratyczne krytycznie ocenia obecny stan mediów publicznych. Telewizja Polska i Polskie Radio są zarządzane nieefektywnie, zatrudniają kilka razy więcej pracowników niż media prywatne, marnotrawią publiczne pieniądze, a ich misyjny charakter jest coraz bardziej wątpliwy. Stronnictwo Demokratycznego uważa, że czas na ratowanie publicznych mediów minął. Nie ma sensu dalsze pompowanie publicznych środków w tak nieefektywne, skostniałe i odstające od współczesnych realiów instytucje, jakimi są w Polsce media publiczne. Dlatego opowiadamy się za:

- prywatyzacją Telewizji Polskiej i Polskiego Radia;
- stworzeniem (wzorem Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej) specjalnego funduszu w wysokości dzisiejszych wpływów z abonamentu, o którego środki mógłby aplikować dowolny nadawca pragnący wyprodukować i wyemitować program o charakterze misyjnym.

3. Zdrowie Polaków

Polacy krytycznie oceniają system ochrony zdrowia w naszym kraju. Jest on trudno dostępny a także nie gwarantuje wysokiej jakości świadczeń medycznych. Z uwagi na to, że zdrowie stanowi najwyższe dobro, poprawa systemu ochrony zdrowia jest dzisiaj najpowszechniej wyrażaną potrzebą Polaków.

Zdaniem Stronnictwa Demokratycznego najważniejszym zadaniem w obszarze ochrony zdrowia jest zwiększenie dostępności do pomocy medycznej finansowanej zarówno ze środków powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego jak i ubezpieczycieli prywatnych, przy jednoczesnej racjonalizacji wydatków. Z tych powodów opowiadamy się za:

- otwarciem rynku dla ubezpieczycieli prywatnych – ubezpieczeni powinni mieć możliwość kierowania części składki ubezpieczenia zdrowotnego do ubezpieczyciela prywatnego (prywatne ubezpieczenie);
- wprowadzeniem możliwości wspólnego finansowania tej samej usługi medycznej (NFZ + ubezpieczyciel prywatny), co wymagałoby wykupienia przez ubezpieczonego w sys-

temie publicznym dodatkowego ubezpieczenia zdrowotnego oferowanego przez podmiot prywatny;

- wprowadzeniem symbolicznej odpłatności za usługi medyczne;
- przekształcaniem samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej w spółki prawa handlowego;
- wprowadzeniem zmian organizacyjnych, prawnych i finansowych umożliwiających zwiększenie liczby kontraktowanych usług medycznych przy jednoczesnym zmniejszeniu ich kosztów jednostkowych;

W celu poprawy jakości świadczeń medycznych uważamy za konieczne:

- przyjęcie jednolitych, opracowanych niezależnie od NFZ, standardów dla świadczonych usług medycznych, których spełnienie byłoby niezbędne do zawarcia umowy z NFZ;
- wprowadzenie jawności i jednolitości zasad finansowania usług medycznych zakupionych przez NFZ na danym obszarze kraju;
- jednoznaczne podporządkowanie Narodowego Funduszu Zdrowia ministrowi zdrowia – co podkreśli pełną odpowiedzialność ministra zdrowia zarówno w obszarze kreowania polityki zdrowotnej jak i kontraktowania usług medycznych.

Stronictwo Demokratyczne dążyć będzie do ujednoczenia publicznego ubezpieczenia zdrowotnego. Dlatego opowiadamy się za

- likwidacją KRUS-u i objęciem rolników systemem powszechnym ubezpieczenia zdrowotnego.

Stronictwo Demokratyczne uważa za konieczne podkreślić, iż efektywna ochrona zdrowia nie jest możliwa bez szerokiej profilaktyki. Dlatego widzimy potrzebę rozwoju profilaktyczno-edukacyjnych programów zdrowotnych, gdyż w ten sposób można ograniczać skalę występowania wielu chorób.

4. Sport i turystyka

Sport rozumiany jako rodzaj aktywności każdego człowieka – od najmłodszych lat aż po podeszły wiek – jest ważnym elementem prozdrowotnego trybu życia. Powszechność tak uprawianego sportu jest niezbędną podstawą dla rozwoju sportu wyczynowego, którego sukcesy lub porażki są śledzone i przeżywane przez miliony rodaków. Budowa piramidy sukcesu polskiego sportu, której podstawą jest masowo uprawiany, kreujący zdrowy tryb życia sport amatorski i rekreacyjny a wierzchołkiem przynoszący medale olimpijskie sport wyczynowy jest istotnym zadaniem państwa.

Zdaniem Stronnictwa Demokratycznego efektywna realizacja tego zdania wymaga:

- opracowania długoterminowej strategii rozwoju i finansowania sportu;
- promowania sportu młodzieżowego – poprzez ułatwienie dostępu do obiektów sportowych i możliwości godzenia sportu z nauką oraz zapewnienie godnego wynagrodzenia dla trenerów i instruktorów;
- zmian w programach nauczania w szkołach wszystkich szczebli, czego efektem musi być zwiększenie liczby godzin wychowania fizycznego;
- zwiększenia środków finansowych służących wspieraniu uzdolnionej sportowo młodzieży, m.in. poprzez wzrost subwencji na szkoły z klasami sportowymi i szkoły mistrzostwa sportowego.

Polska nie potrafi w pełni wykorzystać swojego potencjału turystycznego. Turystyka mogłaby dawać dobrze płatną pracę znacznie większej liczbie Polaków – i to nie tylko z terenów tradycyjnie związanych z letnim bądź zimowym wypoczynkiem – a tym samym przynosić dodatkowe dochody budżetowe. Widzimy tu istotną rolę państwa, które powinno prowadzić profesjonalne działania na rzecz promocji Polski oraz budować nowoczesną infrastrukturę na obszarach o dużym potencjale turystycznym – tak, by istotnie zwiększyć turystykę przyjazdową do naszego kraju.

5. Polityka społeczna i nowoczesny rynek pracy

Właściwa polityka społeczna państwa powinna być powiązana z działaniami sprzyjającymi zwiększeniu aktywności zawodowej Polaków i podporządkowana zasadzie, iż – przy tych samych kosztach budżetowych – wydatki związane z tworzeniem miejsc pracy i zmianą kwalifikacji powinny mieć wyższą rangę niż świadczenia socjalne. W ramach tak prowadzonej polityki społecznej system zasiłków dla bezrobotnych, oprócz oczywistej funkcji socjalnej, powinien motywować do podejmowania aktywności społecznej.

Nowoczesny rynek pracy

Stronictwo Demokratyczne opowiada się za wprowadzeniem modelu flexicurity (elastyczność i bezpieczeństwo) jako nowoczesnego modelu rynku pracy. Wprowadzenie takiego modelu jest możliwe poprzez podpisanie umowy między stroną rządową, pracodawcami i związkami zawodowymi, a właściwym miejscem jej negocjowania jest komisja trójstronna. Przyjęty model powinien polegać na:

- na preferowaniu pewności zatrudnienia nad pewnością miejsca pracy, co oznacza, iż przeciwdziałanie bezrobociu nie polega na utrzymywaniu za wszelką cenę konkretnego miejsca pracy, lecz na ciągłości zatrudnienia na różnych stanowiskach pracy – u tego samego pracodawcy bądź w innym przedsiębiorstwie;
- zapewnieniu pracownikowi jak największej możliwości znalezienia pracy w przypadku jej utraty poprzez kształcenie ustawiczne, stałą modernizację systemów zabezpieczenia społecznego oraz elastyczne formy zatrudnienia;
- przyjęciu takiego systemu zabezpieczeń społecznych, który z jednej strony gwarantowałby bezpieczeństwo finansowe i wsparcie w okresie zmiany pracy, a z drugiej motywowałby do aktywnego poszukiwania nowego zatrudnienia i kształcenia się pod kątem zmiany kwalifikacji.

Integracja osób niepełnosprawnych

Stronictwo Demokratyczne uważa, że jednym z priorytetowych celów polityki społecznej powinno być wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych i dążenie do ich pełnej integracji społecznej, w tym realizacji prawa do podejmowania zatrudnienia. Powinna opierać się ona na czterech filarach:

- rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, wykorzystującej dotychczasowe osiągnięcia polskiej szkoły rehabilitacji – co w głównej mierze jest obowiązkiem państwa;
- stwarzaniu czytelnych i niepodatnych na nadużycia zachęt finansowych dla pracodawców stwarzających miejsca pracy i zatrudniających osoby niepełnosprawne;
- niwelowaniu barier społecznych, architektonicznych i komunikacyjnych utrudniających integrację osób niepełnosprawnych;
- kształtowaniu klimatu współodpowiedzialności społeczności w najbliższym otoczeniu osoby niepełnosprawnej za jej los i właściwy klimat integracji społecznej.

Świadczenia socjalne

Dominującą formą pomocy społecznej dla osób i rodzin żyjących w ubóstwie i zagrożonych wykluczeniem społecznym są świadczenia pieniężne. Ich udział w produkcie krajowym brutto maleje, obniża się również ich wartość realna. Polityka wobec osób wymagających pomocy społecznej jest wypadkową poszukiwania oszczędności w budżecie i konieczności zaspokojenia najpilniejszych potrzeb socjalnych obywateli. Aby polityka socjalna i prorodzinna mogły w większym stopniu poprawić jakość życia potrzebujących należy:

- uzależnić ich wypłacanie od podejmowania przez osoby będące adresatami pomocy prób zmiany swej sytuacji życiowej;
- powiązać wszystkie formy świadczeń socjalnych z kryterium dochodowym z uwzględnieniem indywidualnej sytuacji potrzebujących – w tym kontekście należy zlikwidować

powszechnie becikowe i przekształcić obecną formułę w becikowe wypłacane w zróżnicowanej wysokości jedynie rodzinom o bardzo niskich bądź niskich dochodach.

5. Mieszkania

Mieszkalnictwo jest jedną z najbardziej zaniedbanych dziedzin w Polsce. Warunki mieszkaniowe w Polsce dalece odbiegają od standardów zachodnioeuropejskich. O ile w zachodniej Europie za średnią pensję można kupić ok. 3 m² mieszkania, to w Polsce sześciokrotnie mniej. W krajach starej Unii – w porównaniu z Polską – liczba mieszkań na 1000 mieszkańców jest większa o ok. 25%.

Stronictwo Demokratyczne uważa, że poprawa warunków mieszkaniowych jest jednym z najważniejszych wyzwań społecznych i cywilizacyjnych stojących przed Polską. Aby sprostać temu wyzwaniu niezbędne jest:

- przeprowadzenie zmian prawnych regulujących uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, gdyż obecnie gminy nie są zainteresowane ich uchwaleniem, ponieważ obawiają się bardzo poważnych i ponoszonych tylko przez nie kosztów związanych z budową infrastruktury – bez takich zmian utrudnione będzie pozyskiwanie nowych terenów pod zabudowę, a problem ten dotyczy przede wszystkim gmin leżących w najbliższym sąsiedztwie dużych miast;
- zagwarantowanie pełnego bezpieczeństwa dla lokatorów spełniających warunki umowy najmu przy jednoczesnym zagwarantowaniu praw właścicieli w sytuacji, gdy lokator z umowy się nie wywiązuje – co umożliwi uruchomienie w Polsce normalnego rynku wynajmu mieszkań;
- przeprowadzenie zmian w prawie budowlanym w kierunku odejścia – z wyjątkiem zgodności z planem miejscowym – od wielu restrykcyjnych wymogów odnoszących się do budowy domu jednorodzinnego i zastąpienia dotychczasowego pozwolenia na budowę zgłoszeniem budowy.

Tym zmianom towarzyszyć powinno

- uruchomienie programu pomocowego państwa w zakresie kredytowania budowy lub kupna domu/mieszkania przez ludzi młodych.

V. POLSKA JEDNOZNACZNIE EUROPEJSKA

Sprawna, silna, mocno zintegrowana gospodarczo i politycznie Unia Europejska jest żywotnym interesem Polski i Polaków. Stronictwo Demokratyczne nie boi się procesu dobrowolnego przekazywania przez wszystkich uczestników integracji kolejnych kompetencji państw wspólnym (a więc i naszym) instytucjom Unii. Za groźne uznalibyśmy niebezpieczeństwo pozostania RP poza najbardziej dynamicznie integrującym się obszarem, sercem Europy. Polska współtworzy, ale także musi bezwzględnie akceptować społeczne i cywilizacyjne standardy UE.

- Będziemy prowadzić politykę jednoznacznie prointegracyjną. Opowiadamy się za przekształceniem Unii Europejskiej w federację. Nowy kształt Unii musi umożliwić jej utrzymanie wpływowej pozycji gospodarczej i nadanie mocnego wymiaru w polityce światowej.
- Doprowadzimy do wejścia do strefy euro na warunkach najkorzystniejszych dla polskich przedsiębiorstw i obywateli, w pierwszym możliwym terminie po spełnieniu kryteriów formalnych. W polityce makroekonomicznej i fiskalnej będziemy dążyć do tego, aby stało się jak najszybciej.
- Będziemy kontynuować zabiegi o dokończenie budowy jednolitego europejskiego rynku, obejmującego także w pełni sektor usług oraz rynek energii (co najskuteczniej zapewni Polsce bezpieczeństwo energetyczne).

- Polska będzie nadal opowiadać się za dużym budżetem Unii, pozwalającym na skuteczną realizację jej celów; ale jednocześnie pomożemy w znalezieniu nowej równowagi między wydatkami umacniającymi pozycję konkurencyjną UE na rynku światowym, przyspieszającymi stworzenie gospodarki innowacyjnej, opartej na wiedzy i zasadach zrównoważonego rozwoju, a wydatkami na wyrównywanie wewnętrznych różnic, rolnictwo i zachowanie europejskiego modelu społecznego.

Polska będzie maksymalnie wykorzystywać środki pozyskiwane z UE do wykonania „skoku cywilizacyjnego”, zbudowania społeczeństwa informacyjnego, zwiększenia stopnia innowacyjności i energooszczędności gospodarki, jej oparcia o nowoczesne technologie energetyczne.

Unia w przyszłości nie może być zamkniętym klubem, jednak kryteria przystąpienia do niej nie mogą być rozmywane. Strategiczne znaczenie ma rozszerzenie UE, w perspektywie najbliższych 20 lat, o naszych wschodnich sąsiadów – Ukrainę i Białoruś.

VI. POLSKA W GLOBALIZUJĄCYM SIĘ ŚWIECIE

Polska, jako średniej wielkości, dynamicznie rozwijający się kraj, członek Unii Europejskiej, powinna wykazywać aktywność międzynarodową wszędzie tam, gdzie skutkuje to zapewnieniem jej bezpieczeństwa, wzmocnieniem prestiżu, zwiększeniem zdolności do rozwoju, osiąganiem korzyści przez obywateli i lepszą ochroną Rodaków na stałe mieszkających zagranicą. Powinna także sprzyjać temu, aby świat był sprawiedliwszy i bardziej demokratyczny, a ludzie wszędzie mogli korzystać z przyrodzonych praw i swobód.

Będziemy działać na rzecz odbudowania konsensu wewnętrznego wokół najważniejszych założeń polskiej polityki zagranicznej.

- Polityka zagraniczna państwa polskiego rządzonego lub współrządzonego przez Stronnictwo Demokratyczne ulegnie silnej ekonomizacji. Zadaniem służb Państwa stanie się tworzenie sprzyjających warunków do prowadzenia działalności polskich przedsiębiorstw na rynkach światowych.
- Polska będzie aktywnie uczestniczyć w budowie „postkryzysowego” ładu międzynarodowych stosunków gospodarczych – tak aby jego ostateczny kształt w maksymalnym stopniu sprzyjał polskim interesom: zapewnieniu możliwości wpływu na decyzje (bezpośrednio lub poprzez instytucje UE); umożliwieniu dopływu wykwalifikowanej siły roboczej, niezbędnego dla konkurencyjności polskich przedsiębiorstw; wykorzystaniu szans globalizacji.
- Stosunkom dwustronnym Polski z państwami UE nadamy wymiar głównie wewnętrzny: będą one służyć nie tylko interesom naszym i partnerów, ale również wzmocnieniu Unii.
- Będziemy dążyć do stworzenia wspólnej polityki zagranicznej Unii (federacji) Europejskiej, co ułatwi osiągnięcie ważnych dla Polski celów – zwłaszcza w obszarach delikatnych i wrażliwych.

Kamieniem węgielnym bezpieczeństwa Polski pozostanie NATO.

- Polska będzie aktywnym i wiarygodnym członkiem Sojuszu, gotowym do wnoszenia realnego wkładu do wspólnych działań.
- Problematyka bezpieczeństwa pozostanie naturalnym polem współpracy RP i USA – naszego strategicznego partnera.
- Rozbudowa zdolności europejskich w dziedzinie obronności i projekcji siły powinna prowadzić do synergii, nie rywalizacji, z Sojuszem Północnoatlantyckim.

W Rosji widzimy partnera, a nie zagrożenie; współpraca z tym sąsiadem jest nie tylko możliwa, ale wręcz naturalna.

- Polska powinna być inicjatorem nowej polityki „przyciągania” Federacji Rosyjskiej do partnerstwa z UE.

- Nie może to jednak odbywać się kosztem samodzielności naszej polityki w stosunku do innych państw wschodnioeuropejskich – Ukrainy i Białorusi. Ich ścisłe związki z Polską i Unią Europejską muszą być dla nich oczywistą, niezakłóconą opcją wyboru.

Aktywnie zwrócimy się w stronę nowych (Chiny, Indie, Brazylia), a także potencjalnych (np. Indonezja, Turcja) centrów globalnej konkurencji – traktując to jako jeden z priorytetów polityki zagranicznej.